Viestintävirasto
Kommunikationsverket
Finnish Communications
Regulatory Authority

Päivämäärä / Datum /Date 15.6.2006

Nro / Nr / No. 879/529/2006

Jakelussa mainitut

Viite
Ref.
Ref.

Asia
Ärende
Subject

VIESTINTÄVIRASTON KANNANOTTO PUHELINNUMEROIDEN KÄYTÖSTÄ VOIP-PALVELUISSA

1. VoIP-palveluja koskevien säännöstulkintojen ja ohjeiden kehitystilanne

Viestintävirasto on esittänyt tulkintakannanottoja VoIP-palveluissa käytettävistä numeroista 23.2.2006 julkaisemassaan muistiossa "Viestintämarkkinalainsäädännön soveltaminen VoIP-palveluihin Suomessa" (http://www.ficora.fi/suomi/document/Ohje_VoiP-palvelujen_saantelysta.pdf, jäljempänä VoIP-kannanotto).

Viestintävirasto on perustanut numeroinnin jatkokehityksen selvittämistä varten keväällä 2006 työryhmän, jossa on käsitelty muun muassa matkapuhelinnumeroiden käyttöä VoIP-palveluissa. Viestintävirasto on ottanut huomioon työryhmässä esitetyt näkökohdat tämän kannanoton laadinnassa.

2. Numerointia koskevat säännökset ja VoIP-palvelut

2.1 Uusien langattomien verkkotekniikoiden ja VoIP-palvelun suhde viestintämarkkinalain verkko- ja palvelukäsitteisiin

Puhelinverkon numeroinnissa käytetään Viestintäviraston numerointisääntelyssä numeroiden käyttötarkoituksen osoittamisessa käsitteitä kiinteä puhelinverkko ja matkaviestinverkko. Langattomien liityntätekniikoiden kehittyessä kiinteän puhelinverkon ja matkaviestinverkon käsitteen määrittelyllä ja tulkinnalla eri tilanteissa on siksi tärkeä merkitys.

Viestintämarkkinalain (393/2003 muutoksineen, VML) 2 §:n mukaan matkaviestinverkolla tarkoitetaan pääasiassa kohdeviestintään käytettävää viestintäverkkoa, jossa päätelaitteen yhteys viestintäverkkoon on toteutettu vapaasti etenevien radioaaltojen välityksellä. Lain 2 §:n esitöissä (hallituksen esityksen 112/2002 yksityiskohtaiset perustelut) todetaan, että erotuksena joukkoviestintäverkosta kohdeviestinnällä tarkoitetaan puhelinviestintää ja muuta sellaista viestintää, jossa yhteys on yleensä kaksisuuntainen.

Viestintävirasto
Kommunikationsverket
Finnish Communications
Regulatory Authority

www.ficora.fi

PL 313
00181 Helsinki
Itämerenkatu 3 A
Helsinki
Puhelin (09) 69 661
Faksi (09) 6966 410
Y-tunnus 0709019-2

PB 313, FI-00181
Helsingfors, Finland
Östersjögatan 3 A
Helsingfors, Finland
Telefon +358 9 69 661
Fax +358 9 6966 410
FO-nummer 0709019-2

P.O. Box 313, FI-00181
Helsinki, Finland
Itämerenkatu 3 A
Helsinki, Finland
Telephone +358 9 69 661
Fax +358 9 6966 410
Business ID 0709019-2

Yksinomaan matkaviestinverkkoon liittyvä sääntely kohdistuu viestintämarkkinalaissa taajuuksien toimiluvanvaraisuuteen (VML 4 §), verkkokapasiteetin luovutusvelvollisuuteen (VML 4 luvun säännökset) sekä yhteenliittämisen hinnoitteluun (VML 5 luku, erityisesti 43 §). Sellaisen matkaviestinverkon rakentaminen, jossa harjoitetaan yleistä teletoimintaa, vaatii viestintämarkkinalain 4 §:n mukaan valtioneuvoston myöntämän toimiluvan. Lisäksi Viestintävirasto myöntää tällaisille verkoille radiotaajuuksista ja telelaitteista annetun lain (1015/2001) edellyttämän radioluvan.

Viestintämarkkinalain tarkoittamiksi matkaviestinverkoiksi on katsottu lähinnä toimilupasääntelyn ja sen perustana olevan niukkojen taajuusresurssien allokointitarpeen perusteella GSM- ja UMTS-verkot sekä rakenteilla oleva 450 MHz:n Flash-OFDM-tekniikalla toteutettava verkko, joille on myönnetty lain tarkoittama toimilupa.

WLAN-, WLL- ja WiMAX-tekniikoilla toteutettujen langattomien laajakaistaverkkojen status viestintämarkkinalain verkkoryhmittelyssä on lähtökohtaisesti pelkkä viestintäverkko tai yleinen viestintäverkko, koska ne eivät ole lain sääntelytarkoitusten ja määritelmien takia luontevasti puhelinverkkoja (joita ovat kiinteät puhelinverkot ja matkaviestinverkot) eivätkä joukkoviestintäverkkoja. Näin ollen ne eivät myöskään ole matkaviestinverkkoja, sillä matkaviestinverkkoihin liittyvä toimilupa- tai muu erityissääntely ei ole niissä taajuuksien käytön tai EY-lainsäädännön edellyttämän markkinasääntelyn kannalta relevanttia.

Langattomien laajakaistaverkkojen (WLAN-, WLL- ja WiMAX) kautta tarjottavien Internet-yhteyspalvelun kautta on mahdollista tarjota myös muita viestintäpalveluita kuten VoIP-palvelua. VoIP-palvelu voi olla palvelun toteutuksesta riippuen joko viestintämarkkinalainsäädännön tarkoittama *puhelinpalvelu* (puhelinverkon liitymä) tai *viestintäpalvelu*. Jos palveluun ei liity viestintämarkkinalain tarkoittamaa viestien siirtoa, se ei ole kumpaakaan näistä vaan pelkästään muu palvelu, jota voi koskea esimerkiksi laki tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta (458/2002). VoIP-palvelun lainsäädännöllistä asemaa on analysoitu yksityiskohtaisesti Viestintäviraston VoIP-kannanotossa.

2.2 Numeroiden käyttötarkoitus ja käyttöoikeuksien myöntäminen

Viestintävirasto on antanut viestintämarkkinalain 47 §:n nojalla yleisen puhelinverkon numerointia koskevan määräyksen[1], jossa määrätään siitä, millaisia numeroita tai tunnuksia teletoiminnassa saa käyttää ja mihin tarkoitukseen niitä on käytettävä. Numeroiden myöntämismenettelystä ja numerointipäätöksen sisällöstä säädetään viestintämarkkinalain (393/2003 muutoksineen, VML) 48 §:ssä. Viestintävirasto jakaa numerointipäätöksillä numeroiden käyttöoikeuksia ja voi asettaa päätöksessä ehtoja, että numeroa on käytettävä tietyn palvelun tarjoamiseen tai muita numeroinnin selkeyden ja tehokkuuden tai käyttäjien etujen varmistamiseksi tarpeellisia ehtoja.

Numerointimääräys koskee *yleisten puhelinverkkojen* ja niissä toteutettujen viestintäpalveluiden numerointia. *Puhelinverkolla*

[1] Määräys yleisen puhelinverkon numeroinnista (Viestintävirasto 32 I/2006 M), http://www.ficora.fi/suomi/document/Viestintavirasto32I2006M.pdf

tarkoitetaan yhdenmukaisesti viestintämarkkinalain 2 §:n määritelmien kanssa kohdeviestintään tarkoitettuja kiinteää puhelinverkkoa, matkaviestinverkkoa ja dataverkkoa. Y*leisellä* puhelinverkolla tarkoitetaan verkkoa, jota tarjotaan etukäteen rajaamattomalle käyttäjäpiirille. Määräystä sovelletaan muihin kuin yleisiin puhelinverkkoihin muun muassa siltä osin, kuin niiden numerointi on sovitettava yleisen puhelinverkon numerointiin.

Puhelinnumeroiden käyttötarkoitus VoIP-palvelun kannalta

Numerointimääräystä sovelletaan ylipäätään *kohdeviestintään* tarkoitettuihin puhelinverkkoihin ja niissä tarjottuihin palveluihin. Puhelinnumeroiden käyttöoikeuden kannalta on olennaista se, että ne on tarkoitettu Viestintäviraston numerointimääräyksen mukaisesti *puhelinverkkojen* ja niissä toteutettujen *viestintäpalvelujen* numerointiin.

Kiinteän puhelinverkon tilaajanumeroiden käyttöä ei ole rajoitettu määräyksessä puhelinverkon *liittymään,* jonka määrittelyssä käytetään yleispalveludirektiivin *puhelinpalvelun* määritelmää[2]. Erotuksena joukkoviestintäverkoissa tarjottaville palveluille kohdeviestinnällä tarkoitetaan lähtökohtaisesti kaksisuuntaista yhteyttä. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että puhelinverkossa tarjottavan palvelun olisi täytettävä puhelinverkon liittymän edellytykset tai mahdollistettava kaksisuuntainen puhelunmuodostus. Tilaajanumeroita voidaan näin ollen käyttää myös *muiden viestintäpalveluiden* kuin puhelinverkon liittymien tarjoamiseen.

Viestintämarkkinalaissa tai Viestintäviraston määräyksissä ei ole säädetty, että *telealueen tilaajanumerolla* puheluita vastaanottavan päätelaitteen tulisi fyysisesti sijaita asianomaisella telealueella tai että suomalaisella matkaviestinumerolla osoitetun päätelaitteen tulisi olla Suomessa. Päätelaitteen sijainti ei rajoita numeron käyttöä, mutta tilaajanumeron tulee päätelaitteen sijainnista riippumatta käyttäytyä puhelinverkon ja numeroon soittajan kannalta kuten muidenkin telealueen tilaajanumeroiden. Numeroinnin tarkoituksena on paitsi ohjata palvelua puhelinverkoissa myös osoittaa erityyppisten numeroiden käyttötarkoitus. Palveluiden numerointi vaikuttaa esimerkiksi estopalvelujen toteuttamiseen.

VoIP-palveluissa käytettävät numerosarjat

VoIP-palveluille ei ole osoitettu omia numeroalueita eikä VoIP-palveluissa käytettävistä numerosarjoista ole erityisiä säännöksiä. VoIP-palvelulle voidaan myöntää tilaajanumeroita samoista numerosarjoista kuin puhelinpalveluille yleensä, esimerkiksi telealuekohtaisista tilaajanumerosarjoista, valtakunnallisista kiinteän verkon tilaajanumerosarjoista tai matkaviestinverkon numerosarjoista seuraavassa tarkemmin esitetyillä edellytyksillä.

[2] EY:n yleispalveludirektiivin yleisesti saatavilla olevalla puhelinpalvelulla tarkoitetaan yleisesti saatavilla oleva palvelua, jonka avulla voidaan *ottaa ja vastaanottaa* kotimaan- ja ulkomaanpuheluja sekä käyttää hätäpalveluja kansallisessa tai kansainvälisessä numerointisuunnitelmassa olevan numeron tai numeroiden avulla.

Kiinteän verkon puhelinnumerot

VoIP-palvelulle voidaan myöntää tilaajanumeroita *telealuekohtaisista numerosarjoista*. Säännöksissä ei edellytetä, että telealueen tilaajanumerolla puheluita vastaanottavan päätelaitteen tulee fyysisesti sijaita asianomaisella telealueella, joten VoIP-palvelussa voidaan käyttää kaikkien telealueiden tilaajanumeroita, vaikka palvelu olisikin nomadinen. Tilaajanumeron tulee kuitenkin numeroon soittajan kannalta käyttäytyä kuten muidenkin kyseisen telealueen numeroiden. Mikäli VoIP-palvelussa käytetään telealuekohtaista tilaajanumeroa muuallakin kuin asianomaisella telealueella, on liittymän/palvelun tarjoajan huolehdittava yhdysliikenteen järjestämisessä siitä, että tällaiseen liittymään tulevat puhelut voidaan puhelujen ohjauksen ja yhteenliittämisen kannalta käsitellä samoin kuin muut numeron osoittamalle telealueelle terminoitavat puhelut.

VoIP-palvelussa voidaan käyttää myös *valtakunnallisia kiinteän verkon* tilaajanumerosarjoja. Tällaisia numerosarjoja ovat 010-, 020-, 029-, 030-, 075- ja 076-alkuiset yritysnumerot, 071-alkuiset valtakunnalliset siirrettävät numerot sekä 073-alkuiset tavoitettavuusnumerot.

Matkaviestinverkon puhelinnumerot

Matkaviestinverkkojen numeroinnista määrätään numerointimääräyksen 12.1 §:ssä, jossa todetaan, että liikenne matkaviestinverkkoihin ohjataan matkaviestinverkon suuntanumerolla. Lisäksi säännöksessä määrätään matkaviestinverkon tilaajanumeroiden pituudesta. Ilman matkaviestinverkon suuntanumeroa valittavat 2-8 -alkuiset numerot on varattu teleyrityskohtaisille eli ainoastaan saman teleyrityksen verkon sisällä tarjottaville palveluille ja ilman suuntanumeroa valitut 1-alkuiset numerot on varattu hätäliikenteelle (112 ja 10022), numerotiedotukselle (118), teleyrityksen laskutuksen erittelyyn (151, 152 ja 153) ja teleyrityskohtaisille palveluille (100-alkuiset numerot).

Matkaviestinverkon tilaajanumeroita käytetään Viestintäviraston määräyksen mukaisesti aina yhdessä verkon suuntanumeron kanssa, joten niiden käyttöä koskee myös 12.1 §:stä ilmenevä lähtökohta, että matkaviestinverkon numeroiden käyttötarkoitus on liikenteen ohjaaminen juuri matkaviestinverkkoon. Näin ollen langattoman laajakaistatekniikan (WLAn, WLL, WiMAX) kautta tarjottavaan Internet yhteyspalveluun ja sen kautta tarjottaviin muihin viestintäpalveluihin kuten VoIP-palveluihin ei toistaiseksi ole mahdollista käyttää matkaviestinverkon numeroita. Siten Viestintävirasto katsoo, että myös VoIP-palveluissa matkaviestinverkon numeroiden käyttö on syytä rajata toistaiseksi vain matkaviestinverkoissa toimiviin VoIP-palveluihin. Nomadisuudesta johtuen palvelu voi toimia myös muissa verkoissa.

Matkaviestinverkon numeroinnin sääntelyn taustalla suhteessa kiinteän verkon numerointiin ovat paitsi käyttäjien tarpeet saada informaatiota puhelutyypistä ja sitä kautta puhelutaksasta, myös teleyritysten välisen *yhteenliittämishinnoittelun* hallittavuus. Numeroiden käytön limittyminen ja konvergoituminen voi siksi aiheuttaa muutostarpeita teleyritysten välissä sopimussuhteissa, jotta teleyritysten välillä ei esimerkiksi perittäisi perusteettomasti viestintämarkkinalain ja huomattavan markkinavoiman (HMV) sääntelyn mukaisia kustannussuuntautuneita

laskevan liikenteen hintoja tilanteissa, joissa ei tosiasiassa saada tai tarvita vastaavaa suoritetta.

Numeron käyttöoikeuden hallinta

Numeron tai tunnuksen käyttöoikeus myönnetään yleensä suoraan teleyritykselle. Jos numeron tai tunnuksen käyttötarkoitus sitä edellyttää, käyttöoikeus voidaan myöntää myös muulle haltijalle kuin teleyritykselle; esimerkiksi kiinteän puhelinverkon valtakunnallisen siirrettävän numeron käyttöoikeus voidaan myöntää suoraan loppukäyttäjälle.

Teleyritykset puolestaan luovuttavat numerot asiakkailleen liittymäsopimuksen tai palvelusopimuksen osana käytettäväksi tarjoamansa liittymän tai palvelun identifiointiin. Teleyritys voi luovuttaa numeron käyttöoikeuden edelleen myös toisen teleyrityksen käyttöön. Tällöin numeroalueen luovuttaneen teleyrityksen on numerointimääräyksen 3.3 §:n mukaan ilmoitettava Viestintävirastolle tiedot luovuttamastaan numeroalueesta.

Viestintäviraston teleyritykselle myöntämä numeron käyttöoikeus on yksinomainen siten, että muut toimijat eivät voi ottaa numeroa käyttöön sopimatta asiasta käyttöoikeuden haltijan kanssa. Toisella teleyrityksellä ei ole siten oikeutta käyttää tarjoamissaan palveluissa tai liittymissä toisen teleyrityksen numeroita ilman sopimusta. Teleyritysten sopimusvapautta rajoittavat numeron käyttöön ja palveluiden tarjontaan liittyvät säännökset, toisin sanoen teleyritys ei voi sopimuksella luovuttaa laajempaa käyttöoikeutta kuin sillä itsellään on Viestintäviraston päätöksen ja säännösten perusteella.

Numeroiden yhteiskäyttö

Numeron käyttöoikeuden haltijan suostumuksella VoIP-palvelussa voidaan käyttää rinnakkaisesti kiinteän tai matkaviestinverkon numeroita. Tällöin palvelun on kuitenkin täytettävä tässä kannanotossa esitetyt ehdot numeron siirrettävyydelle, hätäliikenteen ohjaukselle, paikannukselle ja telekuuntelulle.

2.2 Numeron siirrettävyys

Puhelinnumeron siirrettävyydestä säädetään viestintämarkkinalain 51 §:ssä. Sen mukaan teleyritys on viipymättä velvollinen huolehtimaan siitä, että sen kanssa liittymäsopimuksen tehnyt käyttäjä voi halutessaan säilyttää puhelinnumeronsa vaihtaessaan kiinteää liittymää telealueen sisällä tai vaihtaessaan matkaviestinliittymää tarjoavaa teleyritystä. Teleyrityksellä ei ole kuitenkaan kyseistä velvoitetta käyttäjän vaihtaessa liittymän kiinteän puhelinverkon liittymästä matkaviestinverkon liittymään tai päinvastoin.[3]

[3] Jos kiinteän puhelinverkon numeron ja liittymän ja matkaviestinverkon numeron ja liittymän käyttö on sopimuksen perusteella jotenkin sidottu toisiinsa, siirrettävyysvelvoitteita koskevia tulkintakriteereitä löytyy esimerkiksi Viestintäviraston päätöksessä Saunalahti-lanka -palvelusta (1310/532/2004, 24.2.2005). Päätös koski palvelua, jossa kiinteän verkon liittymää ja sen numeroa käytettiin lähinnä ohjausnumerona puheluiden ohjaamiseksi matkaviestinliittymään ja kiinteästä liittymästä ei ollut palvelusopimuksen perusteella mahdollista soittaa puheluita. Tapauksessa katsottiin, että kiinteän puhelinverkon numero ei kuulunut siirrettävyysvelvoitteen piiriin, koska palvelu ei täyttänyt sitä viestintämarkkinalain 51 §:ssä tarkoitettua siirrettävyyden edellytystä, että vaihto tapahtuu kiinteiden liittymien välillä. Palvelua, josta ei voi soittaa, ei pidetty lain tässä tarkoittamana liittymänä.

Siirrettävyys rajoittuu siis numerotyypin mukaan joko kiinteään tai matkaviestinverkkoon: esimerkiksi niiden alueellisten matkapuhelinverkkojen numerot, jotka ovat telealuekohtaisia numeroita, kuuluvat kiinteän verkon telealuekohtaisten numeroiden siirrettävyyden piiriin. Vastaavasti valtakunnallisten matkaviestinverkkojen numerot kuuluvat matkaviestinnumeroiden siirrettävyyden piiriin.

Viestintävirasto voi antaa viestintämarkkinalain 52 §:n nojalla puhelinnumeron siirrettävyyttä koskevia teknisiä määräyksiä, jotka voivat koskea mm. puhelinnumeroita, jotka teknisistä syistä vapautetaan siirtovelvoitteesta. Virasto on antanut puhelinnumeron siirrettävyydestä määräyksen[4], jossa määritellään siirrettävyyden piiriin kuuluvat numerot.

Teknisistä syistä siirrettävyysvelvoitteen ulkopuolelle on jätetty seuraavat numerot:
- numerointimääräyksessä tarkemmin määritellyt 0700-alkuiset äänestysnumerot
- 010-, 020-, 030- ja 075-alkuisissa numerosarjoissa olevat valtakunnalliset palvelunumerot
- telealuekohtaiset palvelunumerot

Edellä mainittujen lisäksi teleyrityskohtaiset palvelunumerot eivät ole määritelmänsä mukaisesti siirrettävyyden piirissä.

Puhelinnumeron siirrettävyys koskee viestintämarkkinalain 52 §:n mukaan vain *liittymäsopimuksen* tehnyttä käyttäjää eli numeroa, josta on tehty liittymäsopimus. Tämän perusteella siirrettävyysvelvoitteen ulkopuolella ovat teleyrityksen reservissä olevien numeroiden ja teknisten ohjausnumeroiden lisäksi myös pre-paid liittymien numerot sekä matkapuhelinliittymään kuuluvat puhe-, data- tai fax-palvelujen numerot ellei näistä ole tehty erillistä liittymäsopimusta.

Numeron siirrettävyys VoIP-palvelun kannalta

Viestintävirasto on katsonut VoIP-kannanotossa, että numeron siirrettävyysvelvoite koskee VoIP-palvelussa käytettävää puhelinumeroa silloin, kun palvelu täyttää *puhelinverkon liittymän* määritelmän. Puhelinverkon liittymä on määritelty Viestintäviraston tulkintakäytännössä yleispalveludirektiivin yleisesti saatavilla olevan puhelinpalvelun määritelmän avulla. Jotta VoIP-palvelu täyttää määritelmän edellytykset, siitä on voitava sekä soittaa että vastaanottaa kotimaan- ja ulkomaanpuheluja kansallisessa tai kansainvälisessä numerointisuunnitelmassa olevan numeron avulla. On huomattava, että viestintämarkkinalaissa ei toisaalta aseteta estettä numeron siirrolle, vaikka palvelu ei täyttäisikään liittymän määritelmää.

Jos VoIP-palvelu täyttää puhelinverkon liittymän määritelmän edellytykset ja siinä käytetään kiinteän verkon telealuekohtaisia numeroita, palvelun/liittymän numero kuuluu kiinteän verkon telealuekohtaisten numeroiden siirrettävyyden piiriin. Jos taas VoIP-palvelussa käytetään matkapuhelinnumeroa, numero kuuluu matkapuhelinnumeroiden siirrettävyyden piiriin. Matkaviestinverkossa tarjottavat VoIP-palvelut voivat siten kuulua joko kiinteän verkon

[4] Määräys puhelinnumeron siirrettävyydestä (Viestintävirasto 46 D/2006 M) http://www.ficora.fi/suomi/document/Viestintavirasto46D2006M.pdf

numeroiden tai matkaviestinverkon numeroiden siirrettävyyden piiriin riippuen numerotyypistä.

2.3 Hätäliikenne ja paikantaminen

Hätäpalveluiden tarjoamisvelvollisuus on asetettu viestintämarkkinalain 55 §:ssä puhelinverkossa toimiville teleyrityksille. Niiden tulee säännöksen mukaan osaltaan huolehtia siitä, että käyttäjät saavat yhteyden maksutta yleiseen hätänumeroon 112 ja Viestintäviraston poliisille osoittamaan hätänumeroon 10022.

Viestintävirasto on antanut hätäliikenteen ohjauksesta ja varmistamisesta myös määräyksen[5], jossa määrätään muun ohella hätäpuheluiden ohjauksesta oikeaan hätäkeskukseen sekä hätäpuheluiden varmistamisesta ja niille annettavasta etuoikeutetusta suunnasta. Hätäliikennemääräyksen mukaan kultakin maantieteelliseltä alueelta yleiseen hätänumeroon 112 ja poliisin hätänumeroon 10022 suuntautuva liikenne on tilaajan mahdollisesti valitsemasta suuntanumerosta riippumatta ohjattava tälle alueelle määrättyyn hätäkeskukseen.

Viestintämarkkinalain 97 §:n mukaan teleyrityksen on luovutettava viranomaiselle maksutta hallussaan olevat pelastustoiminnan ylläpitämiseksi säädetyn tehtävän suorittamisessa tarpeelliset tiedot siten kuin siitä erikseen säädetään. Hätäviranomaisille luovutettavista tiedoista on säädetty sähköisen viestinnän tietosuojalain (516/2004) 35 §:ssä. Sen mukaan teleyritys on velvollinen luovuttamaan hätäviranomaisille sen liittymän ja päätelaitteen tunnistamistiedot ja paikkatiedot, josta hätäilmoitus on tehty, ja tiedot liittymän tilaajasta, käyttäjästä ja asennusosoitteesta sekä hätäilmoituksen kohteena olevan käyttäjän päätelaitteen ja liittymän sijainnin ilmaisevat tunnistamistiedot ja paikkatiedot, jos käyttäjä on hätäilmoituksen vastaanottaneen viranomaisen perustellun käsityksen mukaan ilmeisessä hädässä tai välittömässä vaarassa.

Hätäpuhelumahdollisuus VoIP-palvelussa

Tarjotun VoIP-palvelun luonne ja ominaisuudet vaikuttavat siihen, täytyykö palvelussa tarjota käyttäjille mahdollisuus hätäpuheluiden soittamiseen. Jos VoIP-palvelusta on mahdollista soittaa puheluja, käyttäjän täytyy pystyä soittamaan maksutta myös yleiseen hätänumeroon. Vastaavasti, jos tarjottava palvelu käsittää ainoastaan puheluiden vastaanottomahdollisuuden, hätäpuhelumahdollisuutta ei tarvitse tarjota. Viestintäviraston määräyksen hätäliikenteen ohjauksesta ja varmistamisesta mukaan teleyrityksen tulee kuitenkin tiedottaa asiakkailleen puhelinpalveluihin mahdollisesti liittyvistä rajoituksista, jotka koskevat määräyksessä hätäpuheluille asetettuja vaatimuksia.

[5] Määräys hätäliikenteen ohjauksesta ja varmistamisesta (Viestintävirasto 33 B/2005 M), http://www.ficora.fi/suomi/document/Viestintavirasto33B2005M.pdf

Hätäliikenteen ohjaus ja hätäpuhelun paikantaminen VoIP-palvelussa

VoIP-palvelua tarjoavan teleyrityksen tulee luovuttaa VoIP-palvelun käyttäjän paikkatiedot hätäviranomaisille tekniikan sekä hätäviranomaisten käyttämien järjestelmien sallimissa rajoissa. Viestintävirasto katsoo, että esimerkiksi VoIP-tekniikalla toteutetuista matkaviestinverkon liittymissä matkaviestinoperaattorin tulee pyrkiä vähintään samaan paikannustarkkuuteen kuin GSM-hätäpuheluissa.

Viestintävirasto katsoo, että mikäli tilaajan sijaintia ei ole mahdollista selvittää verkkoteknisen toteutuksen avulla, teleyrityksen on tarjottava käyttäjälle mahdollisuus ilmoittaa kulloinenkin sijaintinsa vähintään kunnan tarkkuudella ja ohjattava hätäpuhelut tämän ilmoituksen mukaiseen hätäkeskukseen. Käyttäjän ilmoittama sijaintitieto ei kuitenkaan välttämättä pidä paikkaansa, joten järjestelmä ei ole yhtä luotettava kuin verkosta saatava sijaintitieto. Puhelinverkossa toimivan - myös VoIP-palvelua tarjoavan - teleyrityksen tulisikin tekniikan sallimissa rajoissa pyrkiä rakentamaan järjestelmänsä siten, että automaattinen tilaajan paikannus on mahdollista.

Mikäli VoIP-palvelun numero on sama kuin matkaviestinverkon liittymänumero, on tällaisesta numerosta soitettu hätäpuhelu ohjattava ensisijaisesti matkaviestinverkon kautta, ja vain jos tämä ei ole mahdollista, puhelu voidaan ohjata hätäkeskukseen IP-verkon (VoIP-palvelun) kautta.

2.4 Telekuuntelu ja -valvonta

Viestintämarkkinalain 95 §:ssä säädetty velvollisuus avustaa viranomaisia telekuuntelun ja televalvonnan toteuttamisessa koskee kaikkia verkkopalvelua ja viestintäpalvelua - myös VoIP-palvelua - tarjoavia teleyrityksiä. Teleyrityksen on varustettava viestintäverkkonsa ja viestintäpalvelunsa sellaisilla teknisillä apuvälineillä ja ominaisuuksilla, että telekuuntelu ja televalvonta on mahdollista suorittaa.

Viestintämarkkinalain 96 §:n mukaan telekuuntelua tai televalvontaa suorittavan viranomaisen (Keskusrikospoliisi) on toimitettava Viestintävirastolle esitys niistä toiminnallisista vaatimuksista, jotka viestintäverkon ja viestintäpalvelun tulee täyttää. Viestintävirasto päättää yksittäistapauksessa telekuuntelussa tai televalvonnassa käytettävälle apuvälineelle tai ominaisuudelle asetettavista teknisistä vaatimuksista kuultuaan teleyritystä ja telekuuntelua tai televalvontaa suorittavaa viranomaista. Teleyrityksen on pyrittävä siihen, että tekniset apuvälineet ja ominaisuudet asennetaan viestintäverkkoon tai viestintäpalveluun ennen viestintäverkon tai viestintäpalvelun käyttöönottoa.

Viestintämarkkinalain 97 §:n mukaan teleyrityksen on luovutettava viranomaiselle maksutta hallussaan olevat viranomaiselle laissa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden sekä pelastustoiminnan ylläpitämiseksi säädetyn tehtävän suorittamisessa tarpeelliset tiedot siten kuin siitä erikseen säädetään. Muiden kuin hätäviranomaisten tiedonsaantioikeudesta säädetään sähköisen viestinnän tietosuojalain 36 §:ssä.

Telekuuntelu ja televalvonta VoIP-palvelun kannalta

VoIP-palvelut on varustettava sellaisilla teknisillä apuvälineillä ja ominaisuuksilla, että telekuuntelua ja televalvontaa on mahdollista suorittaa. Tarvittavat tekniset apuvälineet ja ominaisuudet on pyrittävä asentamaan viestintäverkkoon tai viestintäpalveluun ennen viestintäverkon tai viestintäpalvelun käyttöönottoa. Mikäli VoIP-palvelun numero on yhteinen muussa verkossa tarjottavan liittymän tai palvelun numeron kanssa, telekuuntelua tai televalvontaa pyytävän viranomaisen on selvitettävä etukäteen haetaanko lupaa vain jompaankumpaan vai molempiin liittymätyyppeihin. VoIP-palvelun tarjoajan on omalta osaltaan tuettava tällaisten selvitysten sujuvaa toteuttamista.

3. Yhteenveto

Kiinteän verkon telealuekohtaisia ja valtakunnallisia tilaajanumeroita voidaan käyttää kaikissa puhelinverkoissa tarjottavissa VoIP-palveluissa.

Matkaviestinnumeroita voidaan käyttää tässä vaiheessa vain sellaisissa VoIP-palveluissa, joita tarjotaan viestintämarkkinalain tarkoittamissa matkaviestinverkoissa. Tällaisia matkaviestinverkkoja ovat tällä hetkellä GSM- ja UMTS-verkot sekä rakenteilla oleva 450 MHz:n Flash-OFDM-verkko. WLAN-, WLL- ja WiMAX-tekniikoilla toteutettavat langattomat tilaajaverkot eivät ole viestintämarkkinalain tarkoittamia matkaviestinverkkoja eikä niissä siten ole mahdollista toistaiseksi käyttää matkaviestinverkon numeroita.

VoIP-palvelussa käytettävä numero määräytyy sen mukaan, mihin verkkoon sopimus VoIP-palvelusta tehdään. Nomadisuudesta johtuen palvelu voi toimia myös muissa verkoissa.

VoIP-palvelun numeron siirrettävyyden, numeroiden yhteiskäytön, hätäliikenteen, paikantamisen sekä telekuuntelun ja -valvonnan suhteen on huomioitava kohdassa 2 esitetyt vaatimukset.

Johtaja Tapani Rantanen

Viestintäverkkoasiantuntija Pekka Sillanmäki

JAKELU Teleyritykset

TIEDOKSI Liikenne- ja viestintäministeriö/Viestintämarkkinaosasto
Finnet-liitto ry
Ficom ry